WASHINGTON DC

1893 — 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
УНСоюз: HENDERSON 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BARCLY 7-4125
УНСоюз: BARCLY 7-5337

РІК LXX. Ч. 77. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 25-го КВІТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 25, 1963 No. 77. VOL. LXX.

ОАД ДОСЛІДЖУВАТИМЕ КОМУНІСТИЧНУ ПІДРИВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ КУБИ

Вашингтон. — Організація Американських Держав уповажнила свою Раду повести слідство в справі підривної діяльности, яку ведуть висланники комуністичного кубинського режиму в країнах Латинської Америки. Це слідство мають вести за згодою або і проти згоди, урядів, які є членами ОАД. На зборах міністрів закордонних справ ОАД в січні 1962-го року в Пунта дель Есте в Уругваї ухвалили були зорганізувати слідчу комісію, але досі її не було. Тепер представник ЗДА зажадав, щоб ту комісію таки зорганізувати. Представник Бразилії заявив, що він є проти організації слідчої Комісії, і що його країна не буде співпрацювати з такою комісією. Пропозицію ЗДА підтримали такі держави: Аргентина, Колюмбія, Коста Ріка, Уругвай, Перу, Гондурас, Ґватемаля, Ель Сальвадор, Нікараґва, Панама, Параґвай і Еквадор. За прийняття американської пропозиції було 13 голосів, проти — 1, а 6 підставників здержалися від голосування: Мехіко, Венесуеля, Чіле, Болівія, Гаїті і Домініканська Республіки старалися злагідити американську пропозицію, а коли їм це не вдалося, вони здержалися від голосування. Бразилія проскутувала, щоб комісія ОАД могла вести слідство тільки в тих державах, які про це будуть просити. Цю пропозицію бразилійського делегата підтримало представники тих держав, які пізніше здержалися від голосування. Бразилійський амбасадор Ільмар Пенга Марінго сказав, що ті, які голосували за американську резолюцію, „зробили велику помилку" Рада Американських Держав має тепер можність зарядити, щоб окрема слідча Комісія повела слідство в країнах Західньої Півкулі, на скільки кубинські агенти ведуть підривну комуністичну діяльність в американських державах. Комісія зможе діяти без окремого дозволу урядів держав, — членів ОАД. Комісія має право рекомендувати ті заходи, які треба виконати, коли буде стверджена підривна комуністична діяльність в якійсь державі. Ця слідча комісія складається із спеціялістів в справах безпеки. Від ЗДА членом її є Пол С. Деніліс; Коста Ріка — Мануель Камнос Хіменез; Перу — ген. Хуліо Цезар Вадора; Сальвадор — ген. Х. Сальдівар і Аргентина — ген. Карльос Марія Муна. Бразилійський член комісії зрезиґнував, але це є відомо, чи зробив він це тому, що не погоджується із становищем свого уряду в цій справі, чи з іншої причини.

Секретар оборони може найкраще вирішувати оборонні проблеми — МекНамара

Вашингтон. — Промовляючи на Конвенції Т-ва Часописних Редакторів, секретар оборони Роберт МекНамара гостро виступив проти своїх критиків, які критикують його рішення; і твердив, що кожний секретар оборони находиться в такому становищі, що найкраще може вирішувати всякі оборонні проблеми, на які однобічно можуть дивитися представники різних родів збройних сил або інші фахівці. Він казав, що секретар оборони може оцінювати проблеми оборони із становища державних інтересів, а не якогось обмеженого вузького інтересу одного роду зброї чи збройної промисловості. Коли МекНамара обняв свій уряд в Пентаґоні, то застав був там повний хаос, бо кожний рід зброї мав свої власні оборонні ідеї, і всі ті ідеї не були скоординовані в одному стратегічному пляні. В огляді своєї дотеперішньої праці в Пентаґоні МекНамара згадував справу бомбовика РС-70, ракети „Скайболт" і воєнні літаки ТФХ, які МекНамара замовив у фірмі Дженерал Дайнемікс, а не в компанії Буінґ, яка предложила була нижчу оферту від інших фірм. МекНамара казав, що він не вивищує себе понад військовиків, але він, ставши на чолі цілого Департаменту Оборони, краще знає його потреби, як всі інші його помічники.

Сен. Кітінґ пропонує, щоб Білий Дім скликав міжнародну конференцію в справі пістряка

Бруклин, Н. Й. — Сенатор республіканець із ньюйоркського стейту промовляючи при покладенні наріжного каменя під жидівський шпиталь хронічних недуг, заявив, що він домагатиметься в Конґресі, щоб президент Кеннеді скликав міжнародну конференцію в справі лікування недуги пістряка. В цій конференції мали б взяти участь лікарі з інших країн та зі Світової Організації для справ здоров'я. Ця конференція допомогла б координувати досліди над поборюванням пістряка та була доброю вказівкою для ЗДА, які закони є потрібні для успішної боротьби проти пістряка. „Ми радо витратили б якенебудь число грошей, щоб тільки змогли ліквідувати пістряка", — казав сенатор Кітінґ. „Але ми потребуємо, щоб нам сказали, на що саме треба цих грошей; ми потребуємо і того, щоб заалярмовано суспільність, що справа недуги пістряка є дуже важлива, і що на лікування цієї недуги варта витрачати гроші".

Стівенсон стверджує високий авторитет ЗДА у світі

Об'єднані Нації. — Амбасадор З'єдинених Держав в Об'єднаних Націях Адлей Стівенсон, вернувшися з 5-тижневої подорожі до Західньої Европи й Північної Африки, заявив на прийнятті для членів Товариства кореспондентів ОН, що престиж ЗДА у країнах, що їх він відвідав, стоїть дуже високо. Водночас він твердив, що хоч годі вже тепер передбачати, в які форми викристалізується нинішній процес, що проходить в Західній Европі — федерації чи конфедерації, з Британією чи без неї, — то все одно це буде демократія, свобода й поступ. Стівенсон рішуче заперечив, наче б у Західній Европі була опозиція до закордонної політики през. Кеннеді. Він твердив, що скрізь є певне зрозуміння і пошана до посиленої американської програми зброєння та що скрізь є повне зрозуміння, що Атлантійський Союз (НАТО) є необхідний. Стівенсон признав, що не є виключене, що Західня Німеччина змагатиме до власної атомової держави, маючи для її розвинення потрібні капітали і науковців, — якщо Британія і Франція настоюватимуть на збереженні своїх власних незалежних атомових потуг. Стівенсон вказав на народження в Західній Европі нової Европи і ріст нових генерацій в Европі, так само в Німеччині, з почуттям національної гордости.

„Астронавт" Брін передбачає космічні подорожі впродовж п'ятьох років

Колледж Парк, Меріленд. — 36-річний „астронавт" Вілден Ф. Брін перебував повних п'ять місяців в окремій кабіні, в якій були такі умовини, як в час подорожі по космічних просторах. Він увійшов до кабіни 17-го листопада і вийшов із неї 17-го квітня. Він гадає, що майбутні астронавти зможуть перебувати в кабіні довгий час, навіть і 5 років, якщо тільки всі інші умови подорожі по космосі на це дозволять. Сталева кабіна (12 х 12 стіп) була в Мерілендському університеті. Брін нові спочатку нудилося, але він пізніше почав скорочувати собі час тим, що сам собі співав і танцював в кабіні. Він там також малював і писав повість про побут людини в самоті, яка старається робити наукові досліди. Професор психології д-р Джек Д. Фіндлей, який керував цим дослідом, заявив, що „здобув багато відомостей із тієї проби „астронавта" Бріна. Брін був ізольований від зовнішнього світу, з яким мав зв'язок тільки за допомогою інтеркомунікаційної системи і телетайпу.

Віце президент Джансон про оборонне значення Місяця

Даллас, Тексас. — Віце-президент Линдон Б. Джансон, промовляючи в Американськім Аеронавтичнім і Астронавтичнім Інституті, заявив, що „здобути Місяць є великим риском, але ЗДА мусять відважитися на той риск, бо не здобути Місяця було б ще більшим риском". Віце-президент казав, що СССР може старатися здобути Місяць і зробити там свій арсенал офензивної зброї. Здобуття Місяця, на думку Джансона, буде революцією в науці і в інженерії, і воно дасть і користі для мирного життя. Але не смієм занедбувати і того, що Місяць має дуже важливе військове значення. Якщо ми тільки можемо, домагаймося віце - президент, то мусимо брати дуже активну участь у здобутті Місяця, бо СССР на Місяці, — це загроза для нашої волі. „Не смієм гадати, що жадна країна не схоче використати Місяць для того, щоб панувати над світом". Віце - президент Джансон є головою Крайової Аеронавтичної і Космічної Ради.

Президент закликає ухвалити закон про медичну опіку для старших

Вашингтон. — Президент Кеннеді, промовляючи в Білому Домі до членів Крайової Ради Старших Громадян, повторив свій давніший заклик в справі медичної опіки над старшими особами в рамках соціяльного забезпечення. Президент сказав, що він глибоко переконаний в тому, що внесений в тій справі законопроєкт є найкращий для старших осіб, бо він відповідає їхнім потребам. Президент твердив, що теперішній закон в цій справі Керра - Міллса не є задовільний, бо він передбачає лікарську допомогу тільки тим особам, які вже витратили всі свої гроші, або які взагалі нічого не мають і не мали. Але в руках людей, які не мають надії, що Конгрес цього року ухвалить цей закон. Гадають, що його приймуть аж в 1965-му році.

ЗДА проєктують ґльобальне передбачення погоди

Вашингтон. — ЗДА проєктують всім країнам поробити якнайбільші зусилля в тому напрямку, щоб зорганізувати ґльобальне передбачення погоди. Коли б вдалося це здійснити, тоді, як сподіваються представники ЗДА, прийшло б до нової форми міжнародної співпраці і великої практичної користи з такого світового бюра погоди. Представник американської делеґації на Четвертому Конгресі Світових Метеорологічних Організацій в Женеві поставив цей внесок, щоб вивчати зорганізування „ґльобальної системи передбачування погоди" тому, що поступ в метеорології, головним чином „сателіти погоди" дозволять здійснити колишню мрію про ґльобальне передбачування погоди. На цю тему промовляв заступник асистента державного секретаря Ричард Н. Гарднер на прийнятті Американської Географічної Унії та Американського Метеорологічного Товариства. Гарднер гадає, що співпраця в цій ділянці дуже легка, бо всі держави користатимуть із неї, і жадна країна в світі не може тут діяти сама, не маючи допомоги з інших держав.

ВОЄННІ ДІЇ В ЛЯОСІ

Раненого під час боїв з комуністами вояка з невтралістичних з'єднань перевозять до шпиталю у Вієнтіяні.

Ерґард затверджений, як канцлер Західньої Німеччини від осени ц. р.

Бонн. — Проф. Людвіґ Ерґард, віце - канцлер і міністер народного господарства, дістав від парляментарного клюбу керівної Християнсько - демократичної партії затвердження, як кандидат на наступника 87-літнього канцлера Конрада Аденауера. Старий Аденауер до останку залишився вірний своїй опозиції проти кандидатури Ерґарда і на зібранні партійних парляментаристів, хоч прославляв Ерґарда як міністра економіки, проте знову твердив, що Ерґардовий досвід економіста не дає йому ще кваліфікацій на становище канцлера. Проте в тайному голосуванні на голосуючих 225 послів — 159 голосували „за" Ерґарда, тільки 47 „проти", а 19 стрималися. Після того Аденауер ґратулював Ерґардові та запевнив його, що буде співпрацювати з ним для добра Німеччини. Сам Ерґард в короткій дуже примирливій промові також прославляв старого Аденауера. Лідер християнсько - демократичних парляментаристів д-р Гайнріх фон Брентано має повідомити президента Гайнріха Любке про рішення партії і з тим моментом Ерґард стане вже офіційною фіґурою. Гадають, що Конрад Аденауер, який настоював, що він урядуватиме до жовтня ц. р., програвши спір за особу свого наступника зрезиґнує ще скорше свого становища, яке його займав впродовж 14-х років, як направді самовладний правитель Західньої Німеччини.

На овиді знову конференція „на вершинах"

Москва. — В четвер минулого тижня амбасадори Британії Гомфрі Тревельян і ЗДА Фой Колер перевели довгу розмову в совєтського міністра закордонних справ Андрея Громика на тему можливостей підписання договору про заборону дальших ядрових експериментів. Як відомо, кількарічні переговори в цій справі, ведені за останнього року на Женевській 17-членній конференції роззброєння, опинились у сліпій вулиці, з якої не видно виходу. Згадана конференція у Москві мала на меті устійнити, чи не добре було б перевести в цій справі або конференцію міністрів закордонних справ ЗДА, Британії і СССР, себто трьох атомових держав, або навіть конференцію „на вершинах", з участю президента Кеннеді, прем'єра Мекмиллена і Нікіти Хрущова. На такі тридержавні конференції наполягає — за твердженням газет — Британія і ЗДА неохоче пристають на таку ідею, не вірючи в доцільність зустрічі чи-то міністрів, чи — тим більше — голів держав. Американські керівні чинники прийшли будь-то до переконання, що Совєти не залежить тепер на заборон ядрових детонацій і чи конференція на міністерському рівні чи „на вершинах" мусить закінчитись невдачею із ще більшим загостренням міжнародної ситуації. Але уряд Мекмиллена хоче дістати арґумент для пацифістично настроєного британського громадянства, вдався і його заходи в цій справі. На середу 24 квітня була замовлена авдієнція обох названих західніх амбасадорів у Хрущова і тоді виявиться, чи британська вигадка про нову конференцію „на вершинах" має шанси на здійснення.

● Совєтський піяніст Владимір Ашкеназе, який просив в англійських властей уділення йому дозволу на постійне замешкання в Англії, старався на скликаній ним пресовій конференції зм'ягшити враження, що він втік з Совєтського Союзу. Він заявив, що він надалі має совєтський пашпорт і може в кожній хвилині вернутись до СССР, але — проживши свої перших 17 років життя в Англії і переїхавши щойно потім до Москви, він не міг — мовляв — „привикнути до тамошніх відносин" і тому рішився „з особистих, а не політичних причин", вернутись до Лондону.

В Ню Йорку відбудеться весняний Літературно-мистецький ярмарок з участю молодих талантів

Ню Йорк. — Літературно-Мистецький Клюб у Ню Йорку влаштовує в суботу 27-го квітня ц. р., год. 7-ій вечором в залі Вашинґтон Ірвінґ Гай Скул на розі 16-ої вулиці свій цьогорічний Весняний Літературно - Мистецький Ярмарок, в якому головну участь братимуть молоді таланти. У програмі передбачене вступне слово Леоніда Полтави, виступ штучного хору УМІ під керівництвом професора В. Цісика, виступи молодих музиків Тамари Вожаківської, Юрія Вожаківського і Марти Чапельської, солістів оперного ансамблю К. Тарапової і Є. Крахна - Альчевської, Т. Маковської, З. Дерлиці, В. Наливайка, Е. Фреда, як теж монтаж з творів молодих українських поетів Ліни Костенко, М. Вінґранівського, В. Коротича і Є. Гуцула складений Лесею Храплиною у виконанні членів Аматорської театральної студії в Ню Йорку під режисурою Володимира Осипенка. Фортепіяновий супровід в руках Марії Цісик і проф. Євгена Крахна.

Українська хроніка

● Літературно - Мистецький Клюб у Ню Йорку влаштовує в п'ятницю, дня 26-го квітня ц. р. вечір, на якому проф. Мирон Заклинський, який недавно довший час перебував у Греції, а зокрема на Капрі і Родосі та суміжних островах, поділиться враженнями із своєї подорожі. Доповідь буде ілюстрована фотосвітлинами. Початок год. 8-ій веч.

● Доповідь д-ра Івана Л. Рудницького на тему „Деякі питання української історії XIX-го і початку XX-го сторіч відбудеться в рамках наукового засідання в Комісії для дослідження історії української суспільної думки при УВАН в будинку Академії при 206 Вест 100-ій вулиці в Ню Йорку в суботу 27-го квітня ц. р., о год. 7-ій веч.

ПОГІРШИЛИСЬ ШАНСИ ЗАМИРЕННЯ В ЛЯОСІ

У СТОЛИЦІ СІЯМУ ВІДБУЛАСЬ НАРАДА ВИСОКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИКІВ

Вашинґтон. — Шанси на тривке замирення в Ляосі погіршились після того, як завели надії, що Совєти співпрацюватимуть з Заходом у справі заведення там спокою. СССР і Британія були спонзорами минулорічної Женевської конференції про Ляос і тому Британія наполягала на Совєти, щоб вони спільно інтервеніювали в Ляосі у користь миру. Совєти спершу погоджувались, але в минулий понеділок представили британській уряд проєкт такої спільної інтервенційної резолюції, в якій — поруч із закликом до посварених таборів в Ляосі — закидується З'єдиненим Державам вину за тамошній неспокій, бо — мовляв — американська „скрита" допомога правим елементам спонукала комуністів до наступу. Британія відразу відкинула такий проєкт, а на Заході вважають, що Совєти згори знали, що їх резолюція буде для Заходу неприйнятливою і зумисне так її вистилізували, щоб внеможливити спільну британсько-совєтську акцію в Ляосі. Західні коментатори прийшли до переконання, що Москва рішилася радше ризикувати конфлікт з Заходом за Ляос, ніж передати на нові закиди „м'якости" супроти Заходу збоку китайських комуністів. Тим часом західні коли потішають себе, що існують в Ляосі переміря від останнього тижня не було порушене. ЗДА настоюють, щоб комуністичні війська відтягнулись з терену, що їх вони здобули збройною рукою в останніх трьох тижнях, але нема вигляду, щоб це сталося, бо сам ляоський прем'єр, „невтральний" Суванна Фума, не підтримує американського становища. Навпаки, він викликав до столиці Ляосу Вієнтіяну команданта державно - королівської армії ген. Ле Конґа і заборонив йому будь - яку антикомуністичну акцію. Ле Конґ — повідомляють американські кореспонденти з Ляосу — був „нахмурений", коли вийшов з розмови з ляоським прем'єром. Тим часом в столиці сусіднього Сіяму, в Банґкоку, відбулись наради, в яких взяли участь тамошній американський амбасадор Кеннет Тодд Янг, головний командант американських збройних сил на Далекому Сході адмірал Гаррі Д. Фелт і прибулий з сусіднього Південного В'єтнаму тамошній американський командант ген. Д. Гаркінс. Американці довго нарад жували сіямський уряд під проводом прем'єра, маршала Саріт Танарата. За твердженням американських газет, ЗДА покищо не беруть під увагу висаду в Сіямі американських військ. Заступник державного секретаря Аверелл Гарриман, що його президент Кеннеді вислав до Парижу й Лондону для скоординування акції Заходу у відношенні до подій в Ляосі, заявив французькому й британським урядам, що ЗДА не поведуть ніякої військової акції в Південній Азії без попереднього повідомлення своїх союзників.

Державний секретар Раск передбачує ще довгу війну у В'єтнамі

Вашинґтон. — Державний секретар Дін Раск, обороняючи закордонну політику теперішнього Уряду, виправдував також американську допомогу Південному В'єтнамові в його боротьбі проти комуністичних партизанів. Раск заявив, що він „не розуміє нікого, хто порушав би припинення цієї допомоги і залишення на призволяще хороброго народу у користь тих, що раді би перебати нас і кожну вільну та незалежну країну". Раск склав свою заяву в промові на бенкеті Економічного Клюбу в Ню Йорку. Проте він підкреслив, що не можна обіцяти швидкого кінця південно-в'єтнамської війни. Він покликувався на факт, що треба було вісьмох років, поки Британія очистила Маляйський півостров з комуністичних партизанів, а там вони були далеко від постачальних баз, коли у В'єтнамі є близько. Зрештою, комуністи теж свідомі того, що їхня програ у Південному В'єтнамі мала б для їх справи страшні наслідки, і тому вони будуть довго і завзято нападати й боронитись. Водночас, Дін Раск підкреслив, що перемога комуністів в Південному В'єтнамі поставила б цілий Південь Азії „в смертельну небезпеку".

В Йорданії арештовано 11 міністрів

Амман. — 11 міністрів димісіонованого уряду Саміра ель-Рифая арештовано, закинувши їм затяння крадьком демонстрацій, які відбулись в минулу суботу й неділю у користь присднання Йорданії до Об'єднаної Арабської Республіки. У тих демонстраціях три особи вбито, а 42 переведено раненими до шпиталів. Коло 150 студентів з-посеред демонстрантів арештовано. В містечку Єрихо військо ніби пустило до арабських втікачів, приміщених у тамошньому великому таборі, а в містечку Рамаллах відбулась мовчазна жалібна демонстрація студентів у честь погиблих в демонстраціях. Проте в Йорданії назагал панує спокій і влада міцно спочиває в руках 27-річного короля Гуссейна, якому вірною є 35.000 йорданська армія, особливо ж її корінь — колишній арабський леґіон, зорганізований ще англійцями з кочівних арабських племен. Король Гуссейн перестеріг нарід, що кожний неспокій в Йорданії може бути використаний сусіднім Ізраїлем, який ніби пересунув війська над кордон Йорданії. Ізраїль попередив, що він не допустить до того, щоб в Йорданії настав уряд, який був би направді маріонеткою в руках єгипетського президента Абделя Гамаля Нассера, бо така нова ситуація становила б загрозу для існування Ізраїлю. Король Гуссейн призначив новий уряд під проводом Шеріфа Гуссейна Ібн Нассера, який має перевести нові вибори.

В АМЕРИЦІ

● Державний Департамент має новий клопіт із видаванням пашпортів для комуністів, бо директорка пашпортового відділу панна Франсес Дж. Найт, дізнавши в Сенатській Підкомісії Внутрішньої Безпеки наріжала на те, що Державний Департамент каже видавати пашпорти і таким особам, які, як комуністи, не мають права на виїзд за кордон. Найвищий Суд ЗДА вирішив, що відмовити комусь закордонного пашпорту можна тільки на основі судового рішення, а Федеральне Бюро Інвестиґацій відмовляється давати інформації про запідозрені в комунізмі особи, бо — як кажуть — є законно не видати комусь пашпорт. Треба б нового закону в цій справі.

● Пресова секретарка пані Джан Кеннеді панна П. Тирнер повідомила, що в найближчому шкільному році в Білому Домі буде зорганізована перша кляса народної школи, до якої ходитимуть 12 дітей, які тепер вчаться в дитячому садочку в Білому Домі. Між тими дітьми є і донечка Президента, Кароліна. Навчання триватиме від 8:45 до 1:15 по полудні. Вчитимуть читання, писання, аритметики, танків, малювання, музики і, можливо, чужої мови. Учительками будуть теперішні учительки дитячого садка панни Аліс Ґраймес і Елізабет Бойд.

● Департамент Торгівлі стверджує, що з 1963-му році пересічний прибуток кожного американця становив $2,357, майже $100 (4 відсотки) більше, як в 1961-му році. Найвищі особисті прибутки були в Дистрикті Колумбія (пересічно $3,351), а найнижчі в Міссісіпі — $1,282. Особисті прибутки американців в 1962-му р. винесли $438 більйонів, на $24 більйони більше, як в 1961-му році.

В Джерзі Сиіі відбудеться вистава опери М. Лисенка „Ноктюрн"

Український Оперний Ансамбль під мистецьким керівництвом д-ра І. Соневицького влаштовує в Джерзі Сиіі 28 квітня ц. р., о год. 6-ій веч., в залі Українського Народного Дому при Фліт вул., виставу оперного шедевру Миколи Лисенка — „Ноктюрн". В перший частині вечора сестри Лесі Українки, п-ні Ізидора Косач - Борисова, подає деякі спогади про зустрічі з Миколою Лисенком. Вистава опери, мініятюри пройшла з успіхом в містах Ню Йорк і Філядельфія та знайшла найкращу оцінку фахівців. У постанові беруть участь, крім відомих оперних артистів, також молоді вокалісти. Цей подібно прийнятий вечір включається в ланку святкувань великого українського композитора Миколи Лисенка українською еміґрацією.

У СВІТІ

● Ізраїльський прем'єр Давід Бен Гуріон звернувся з закликом до всіх жидів, щоб вони не попадали в паніку з приводу заснування державної федерації Єгипту, Іраку і Сирії, але б щоб не були „безвідповідально задоволеними з себе і сліпими на небезпеки".

● В Альжирі совєтські військові техніки працюють від січня цього року над очищенням кордонних піль від сторони Марокка і Тунісії від сотень тисяч мін. Число тих мін обраховують на 20,000 мін проти піхоти і 2,000 сигнальних мін. Вже за самостійности Альжиру загинуло кількасот альжирських селян, які пошили були хліборобські роботи на прикордонних полях, знехтувавши небезпеку від мін, які є заклали одинаково французи, як альжирські партизани.

● „Фіґаро", один з передових французьких щоденників, твердить, що вивідомий Фрол Козлов став наслідником Хрущова на становищі прем'єра СССР, при чому Хрущов затримає собі становище першого секретаря компартії. „Фіґаро" покликується на закордонне міністерство Західної Німеччини, як на джерело своїх інформацій.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Далекий — близький Ляос

Майже рік тому, в половині травня 1962-го року, президент Кеннеді вислав на води Сіямської затоки з'єднання воєнних кораблів із Сьомої фльоти і спершу 1 000 морських піхотинців, а згодом ще 4 000 до Сіяму, у відповідь на загрозу, що постала для тієї союзної з Америкою країни збоку Ляосу. Виправдуючи це своє рішення, Президент заявив був у радіо - телевізійній промові до народу: „Ляос є далеко від Америки, але світ став малим... Власна безпека Ляосу тісно пов'язана з безпекою всіх нас..." Та сама історія повторюється знову. Рік тому комуністична партизанська армія, зорганізована й вишколена в Північному В'єтнамі з активною допомогою СССР і комуністичного Китаю, зламала військове перемир'я і в своєму агресивному наступі проти королівського війська грозила завоюванням тієї країни. Тоді ситуацію врятувала згадана американська збройна демонстрація, до якої приєдналися Британія, Австралія і Нова Зеляндія, приславши також невеликі збройні частини до загроженого комуністами Сіяму над кордон Ляосу.

Під впливом тієї демонстрації й очевидної небезпеки, що події в Ляосі можуть розгорнутись у війну з участю великодержав, затяжна 14-членна Женевська конференція в справах Ляосу закінчила свої 15-місячні наради 23-го липня 1962-го року постановою, що Ляос має бути „об'єднаною, незалежною і невтральною країною". На цій підставі три ляоські князі, прозахідній останній прем'єр Ляосу Бун Ум, комуністичний Суфановонґ і невтральний Суванна Фума погодилися на створенная під проводом Суванни Фуми коаліційного уряду, який негайно проголосив невтральність Ляосу. Але комуністи не перестали саботувати мирних зусиль. Відмовившись інтеґрувати свою партизанську армію до загальнодержавної королівської армії, вони зберегли під своєю фактичною контролею велику частину краю. З кінцем березня цього року раптом перейшли до наступу, викидаючи з різних позицій своїх минулорічних союзників, невтральне військо, що недавно боролося разом з комуністами проти прозахіднього режиму. Ляосці, як усі південні азійці, не мають великого войовничого духа й ту їх миролюбність та пасивність використовують більш здисципліновані та керовані фанатичними політруками комуністи. Таким чином Ляос знову опинився в центрі міжнародної уваги.

Західні дипломати й пресові коментатори стараються розгадати таємницю, чому саме комуністи рішили зламати Женевську конвенцію щодо невтральности Ляосу та розпалюють там нову війну. Зла воля Москви й Пейпінгу, що були членами Женевської конференції і підписали згаданий її договір, виявилась яскраво в такій їхній тактиці, що вони всю вину за події в Ляосі скидають — на З'єдинені Держави, які їх „спровокували". Невідомо, у чому полягала та „провокація", коли ЗДА, виконуючи постанови Женевської конференції, відкликали з Ляосу своїх 800 військових інструкторів і дорадників, а кілька тисяч регулярного північно - в'єтнамського війська там таки залишились. Загально пояснюють цю тактику комуністів суперництвом Москви та Пейпінгу за впливи в азійських народів. Щоб не наразитися на новий закид „слабости" й „трусливости" у відношенні до „імперіялістів", Москва не хоче стримувати ляоських комуністів, що, як твердить Пейпінг, ведуть „визвольну боротьбу".

Очевидно, що війна в Ляосі чи Сіямі так само не може бути в Америці популярною, як не була популярною війна в Кореї чи не є тепер у Південному В'єтнамі. Але американський нарід здисциплінований і розуміє, — що світ став малий і що свобода Америки залежить від свободи навіть ніби дуже далеких країн.

Партійні нагороди

Галас, що його єзчиняє совєтська пропаганда навколо „високої ідейности і художньої майстерности совєтської базованої на принципах партійности і народности, літератури", — крик про незвичайні досягнення цієї літератури, про небувалий розквіт і розвиток цієї літератури, виявлений нібито в довгому ряді світового значення просто геніяльних творів совєтських письменників і мистців — є звичайною пропаґандивною шумихою, яка не має ніяких реальних підстав. Якщо б хтось хотів знайти в сьогоднішній совєтській літературі якийсь твір понад пересічну міру, то його не знайде. Немає нічого такого, що можна було б поставити нарівні з колишніми російськими, не кажучи вже західньоевропейськими, клясиками. Якщо деякі твори і притягають увагу західньої читацької публіки, то це здебільша твори з актуальним, дуже часто ревеляційним чи сенсаційним змістом, такі, наприклад, як „Не хлібом єдиним" Дудінцева чи „Один день Івана Денисовича" Солженіцина. Таких же творів, як сенсаційного характеру роман Пастернака „Доктор Живаго", на рахунок совєтської літератури записувати не можна, бо вони появилися проти волі партії і, після видання їх закордоном, були засуджені.

Про повний занепад совєтської літератури, і то не тільки російської, але й інших національностей в СССР, можуть свідчити призначені цього року так звані ленінські нагороди за найбільш „видатні досягнення в ділянці літератури і мистецтва". Минулими роками таких нагород призначувано по кільканадцять — за прозу, поезію, драму, образотворчу чи скульптурну творчість. Цього року на ввесь Совєтський Союз знайдено тільки п'ятеро літераторів і мистців, що їх визнано гідними ленінської премії. Нагороду за прозу одержав маловідомий киргизький письменник Чингиз Айтматов, за поезію —дагестанський поет Расул Гамзатов, за книжки для дітей — письменник ще дореволюційного часу Самуїл Маршак. Дві останні цьогорічні нагороди призначено литовському скульпторові Гедиминасові Іокобнісові і за образотворчу діяльність російському портретистові Павлові Корінові. Не призначено ленінської премії ні одному з українських совєтських письменників, хоч їх кандидатури й зголошено і хоч в українській літературі були твори окремих літераторів куди вищі своїм змістом і формою від нагороджених творів названих вище письменників.

Зазнала деякої дискримінації Українська ССР цього року не тільки в ділянці літератури і мистецтва. Також і в галузі науки не здобули премій українські науковці за свої не раз і високої ваги праці. Вісім премій з усіх дев'яти в цій галузі призначено науковцям із Всесоюзної Академії наук, дійсним членам чи членам - кореспондентам цієї Академії й одному членові Академії педагогічних наук РСФСР. Усі нагороджені, крім колишнього британського науковця, Бруна Понтекорва, мають російські прізвища. Не одержав нагороди ні один науковець з Академії наук української та інших совєтських республік. Деякі з українських учених здобули признання за свої праці тільки в ділянці техніки, і тільки разом з іншими як члени окремих наукових колективів у рамцях нагород, що їх уділено водночас кільком науковцям для розподілу. З-поміж кількадесятьох осіб нагороджено лише науковців з київської Академії наук за досягнення в ділянці автоматичного зварювання і одного — за створення високоврожайних гібридів кукурудзи.

Цьогорічний розподіл ленінських премій доводить, що Комітетові, що розподіляв премії, не було з кого і з чого вибирати і що під „звитяжним" хрущовським проводом і в обставинах ведених ним реформ література, мистецтво і наука невпинно котяться вниз.

М. Прокоп

МОСКВА ПРОТИ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ УССР

В офіційному органі Центрального Комітету Комуністичної Партії України „Комуніст України" за березень ц. р. появилася стаття міністра закордонних справ УССР, Луки Паламарчука, яка ще раз показує, як дуже Москва боїться, щоб між Києвом і іншими державами світу не були встановлені дипломатичні взаємини. Це становище Москви точно віддзеркалює одну історичну напрямну в політиці керівників російської імперії у відношенні до поневолених нею народів.

Відгородити Україну від світу

Одною з найхарактеристичніших рис поневолення українського народу є постійне намагання Москви не допустити українців до вільних взаємин з іншими народами. Навіть керівникам УССР, що всеціло підпорядковані Москві, вона не хоче дозволити на ширші зв'язки із закордоном. А вже як іде про окремі дипломатичні представництва неросійських совєтських республік, то це для Кремлю прямо „табу", „буржуазний націоналізм", бажання „підірвати дружбу совєтських народів" і таке інше.

Коли дивитися на ці справи із становища традиційних цілей російської імперіяльної політики та сучасних плянів „злиття націй", то такий страх Москви перед зв'язками не-росіян з вільними народами зовсім зрозумілий. Бо окремі дипломатичні представництва навіть сучасних не-російських республік СССР могли б причинитись до того, що в світі закріпилось би переконання, що Совєтський Союз — це не єдина Росія, але таки численні, розвинені й культурні нації, з їх власними національними аспіраціями і цілями. А це дуже не на руку тим, хто за всяку ціну хоче втримати єдність останньої імперії сучасного світу.

Історія УССР є клясичним прикладом постійних намагань Кремлю не допустити неросійські народи до окремих зв'язків із закордоном. Як тільки Москва збройно розгромила Українську Народню Республіку і настановила на її місце УССР, в Кремлі зразу почали заходитись довкола того, щоб цій же УССР відібрати всі права на окреме заступництво назовні, а в дальшому і на всякі зв'язки із стороннім світом. Таким чином ліквідовано окремі дипломатичні представництва УССР, що їх вона зберегла на підставі договору з Російською СФСР з грудня 1920-го року. В другій половині двадцятих років Москва наклала руку також на інші форми зв'язків України із закордоном, отже у сфері культури, науки тощо. Ця політика насильної ізоляції України від світу досягла свого завершення в 1933-му році, коли Україну перетворено прямо у закриту зону. Це зрозуміло: у такому ізоляторі Кремль міг безпечніше від стороннього ока провести голодове народовбивство і погром української культури.

УССР знову на „міжнародній арені"

Друга світова війна, в якій український народ виявив себе, як жива і незнищима сила, мала великий вплив на актуалізацію українського питання в міжнародній політиці. Хоч з великими труднощами, а все ж таки до відома світу дійшла широка революційно - визвольна боротьба українського народу проти обох займанців, зокрема боротьба УПА. З другого боку, великий був вклад України, як одного з офіційних учасників антигітлерівської коаліції. Це привело УССР в члени - засновники Об'єднаних Націй, а в урядових колах УССР зродились ілюзії, що цим разом Москва дозволить їм встановити окремі дипломатичні представництва за кордоном. Як свідчить колишній видатний югославський комуніст Мілован Джілас, про це виразно говорили йому в Києві у 1944-му році Хрущов і Мануїльський.

Однак, ці розрахунки не оправдались. Впровадивши УССР в ОН, Москва звела її делеґацію в цій міжнародній установі до ролі слухняного інструмента імперіяльної політики, а керівники цієї „суверенної держави" не виявили ані мужности, ані інтересу, щоб протестувати проти цього. Утворений 4-го березня 1944 року Комісаріят закордонних справ УССР став найбільш неатрактивною установою навіть для тих кількох урядовців, що мусіли в ній сидіти. Ясно, що така установа не могла зацікавити чужих дипломатів чи хоч би журналістів: там же не робилось ніякої закордонної політики. Тільки Англія, держава з великим імперіяльним досвідом, вирішила знайти підтвердження відомої правди про вартість „української суверенности у сфері міжнародної політики", — і його знайшла. Коли в 1947-му році англійський уряд заявив Москві, що він хоче встановити дипломатичні взаємини з Києвом, Кремль визнав за відповідне на таку „провокацію" взагалі не відповідати...

Але, як відомо, в 1950 роках почався приспішений деколонізаційний процес в Азії і Африці, на міжнародній арені почали появлятись щораз нові держави перед тим невідомих народів, а Москва виступала в світі як здогадний речник антиколоніялізму. Це вплинуло на те, що народи світу заговорили про існування колоніялізму також в совєтській імперії.

Водночас, якщо йде про українську справу, про совєтський колоніялізм заговорила повним голосом українська еміґрація. Вона пригадала також справу дипломатичних представництв. Правда, в цьому питанні були і є досі серед української еміґрації розбіжності поглядів щодо евентуальних користей чи втрат для української визвольної справи з окремих дипломатичних представництв УССР, — якщо б вони були колись утворені. Але, обстоюючи принцип повної державної незалежности України, всі українські національні групи на еміґрації однозгідні в тому, що навіть тоді, коли б УССР мала свої окремі представництва за кордоном, вони не репрезентували б вільної волі українського народу, і вона сама не стала б від цього самостійною державою. Все ж таки факт, що навіть підпорядкований Москві уряд УССР не може здобути дозволу на окремі місії в світі, є для вільних українців додатковим доказом колоніяльного підпорядкування України Росії. Виразно в цій справі виявив своє становище Комітет Українців Канади. В 1952 і 1959 роках Український Конгресовий Комітет Америки теж підніс це питання. Окремі американські конгресмени почали робити заходи перед Державним Департаментом в справі встановлення американського дипломатичного представництва в Києві.

Ці події викликали в Кремлі велику лють. Совєтська преса заговорила про насильне втручання „Воллстріту" і „українських буржуазних націоналістів" у внутрішні справи СССР. Підняли крик також російські еміґраційні шовіністи, мовляв, дипломатичні взаємини Заходу з Україною чи Білоруссю — це перший крок до „розчленування Росії". На диво, до цього хору долучились також деякі американські діячі як Вайлі, Лодж і ін. Врешті, негативно поставився до справи дипломатичних взаємин з Києвом і Державний Департамент.

Минули роки, але саме питання дипломатичних взаємин не притихло. Тут і там воно появлялось і появляється в українській вільній пресі, воно виринало в розмовах туристів, його піднімали чужинецькі дипломати у зустрічах з представниками УССР в ОН. В останньому числі офіціозу УККА „Український Квартальник", знову поставив це питання проф. Л. Добрянський. Він пише, що в останньому часі питання дипломатичних взаємин з Києвом та Мінськом викликало живе заінтересування в урядових колах у Вашингтоні.

Паламарчук відповідає

Ясно, що на таку повторну актуалізацію цього питання на Заході мусіли відповісти в Москві. При цьому там, мабуть, зрозуміли, що дотеперішніх викрутів київських дипломатів, мовляв, „окремі представництва непотрібні, бо це була б велика витрата грошей для України", — сьогодні вже не вистачає, що ці викрути осмішують їх авторів перед світом. Тому вирішили дати ясну відповідь: Ні. Таким чином у згаданій вище статті Паламарчук м. ін. пише: „Тим, хто під фальшивим приводом відсутности безпосередніх дипломатичних відносин УССР із зарубіжними країнами силкується ущемити наше право на активну зовнішню політичну діяльність, ми відповідаємо: посли СРСР в зарубіжних країнах — це також посли України, Білорусії, Російської Федерації, Естонії, Грузії, одним словом усіх республік Союзу".

Зайво було б полемізувати з Паламарчуком, бо не свої думки він з'ясовує. Треба тільки сказати ось що: поперше, ніхто інший, як власне ті, від яких Паламарчук приймає доручення, „ущемлює права УССР на активну зовнішню політичну діяльність; подруге: для кожної людини зовсім ясно, що посли імперії, яка поневолює десятки народів і імперіяльні інтереси якої сягають в Кубу, у В'єтнам і в Африку, ніяк не можуть репрезентувати національно - державні інтереси українського народу, бо самій Україні ніяке діло втручатися у внутрішні справи Куби, В'єтнаму чи африканських держав. Український народ хоче жити у згоді з усіми народами, зокрема із сусідами, він не думає вмішуватися у чужі справи, але водночас він хоче бути справжнім господарем на своїй землі в самостійній державі і не хоче, щоб у його справи вмішувався хтонебудь сторонній.

Сутнє натомість у статті Паламарчука власне оте „ні" в питанні окремих дипломатичних представництв УССР. Бо воно ще раз доказує, як бояться в Кремлі, щоб сторонні держави не почали розглядати Україну, як окрему від Росії формацію, хоч би в совєтській формі.

ІЗРАЇЛЬ І НІМЕЧЧИНА

Мюнхен. — Ізраїльська держава, створена 15 років тому, завдячує своє постання Гітлерові, — хоч як це звучить парадоксально. Не було б масового винищування жидів у Німеччині та в окупованих німецькими арміями країнах Европи, то навряд чи дійшло б у Палестині до того національного вибуху, який завершився проголошенням незалежної Ізраїльської держави. Проживши 2 000 років в розсіянні, між чужими народами, переживши всякого роду переслідування, жидівські патріоти рішили створити незалежну державу на тій території, де колись панували ізраїльські царі — Давид і Соломон і де біблійні пророки віщували жидам руїну, неволю і гноблення, а вкінці всього — відновлення Ізраїльської держави в силі й славі на горі Сіоні.

Поки жидівська нація перебувала в розсіянні, країну Ізраїль заселили інші люди — араби. У 1948-му році серед воєнної хуртовини мільйон арабів залишив Палестину. Арабські держави, на чолі з Єгиптом, пробували війною знищити Ізраїль, але спротив ізраїльської армії був такий сильний, що араби мусіли укласти перемир'я, що формально існує по нинішній день. Однак, до мирового договору і визнання арабами нової держави й досі не дійшло. Ізраїль, з його невеликою територією, що простягається вузькою смугою між Середземним і Червоним морями (подекуди шириною 20 кілометрів) перебуває в стані перманентної облоги. Уряд Ізраїлю пропонує арабським державам відшкодування для втікачів і виселенців із Палестини: за ті мільярди, які зібрало б світове жидівство, можна було б забезпечити виселеним із Палестини арабам господарський розвиток і добробут в Сирії, Йорданії, в Іраку та в інших арабських країнах. Однак, уряди арабських держав відкидають будь-які пропозиції Ізраїлю і посередницькі спроби Америки і заявляють, що держава Ізраїль мусить зникнути із лиця Землі.

Для господарського розцвіту Ізраїлю велику поміч дала Німецька Федеративна Республіка. В Німеччині перед Гітлером було коло 800 000 жидів. Після війни новостворена Німецька Федеративна Республіка визнала за свою повинність виплатити ізраїльській державі відшкодування за жидівське майно, сконфісковане в Німеччині урядом Гітлера. В 1950-му році уряд Аденауера висловив готовість вступити в нормальні дипломатичні відносини з Ізраїлем. Але в Ізраїлі ще жили глибоке недовір'я і ненависть до німців, як наслідок звірств з періоду Гітлера. В Ізраїлі вважали, що „денацифікація" колишніх Гітлерових партійців у Німеччині була поверховна, бо багато колишніх нацистів залишено на державній службі, як „мало обтяжених" приналежністю до партії Гітлера.

З того часу багато змінилося в світовій політиці. На Близькому Сході змiцнів арабський націоналізм, що загрожує знищити Ізраїльську державу. Єгипетський уряд дає захист на своїй території різним злочинцям, які за влади Гітлера щиро допомагали „фюрерові" вирішити „жидівське питання" способом газових комор.

Останнім часом стало відомо, що єгипетський уряд запросив визначних німецьких спеціялістів до себе на службу. Їх завдання — збудувати для єгипетської армії ракети й суперсонічні військові літаки. В Ізраїлі зразу зрозуміли, яку небезпеку може принести ракетна техніка Ізраїльській державі. Єгипет не може кинути на територію Ізраїлю атомову бомбу, бо її ще не має. Але ракетами можна закидати невеличку територію Ізраїлю вибуховими матеріялами великої сили, дезорганізувати політичні й господарські центри та комунікацію і потім перекинути туди військо для остаточної розправи. Проте, Ізраїль має арсенал новітньої зброї, і, зокрема, переводить експерименти в своєму атомовому центрі.

Ізраїльський уряд вимагає від уряду Західньої Німеччини, щоб він відкликав німців-спеціялістів ракетної зброї з Єгипту і не дозволив іншим німецьким науковцям вступати на єгипетську службу. Розвідча служба Ізраїлю, що діє в різних країнах, почала на свою руку боротьбу проти німецьких спеціялістів, яких кличе Єгипет до себе на роботу: такі особи одержують загрозливі листи, що вони і їх родини будуть знищені, якщо приймуть пропозицію працювати для узброєння Єгипту.

Боннський уряд є в трудній ситуації: з одного боку конституція Німецької Федеративної Республіки гарантує громадянам країни право вибирати місце праці за своїм уподобанням; з другого боку, конституція накладає на уряд повинність боротися проти діяльности своїх громадян, спрямованої на те, щоб викликати війну.

Рішення німецького уряду корисне для арабських держав викликало б в Ізраїлі і в жидівській суспільності в цілому світі огірчення і протести. Навпаки, заборона німецьким спеціялістам працювати в Єгипті і визнання Бонном держави Ізраїлю мало б за наслідок те, що арабські держави вступили б у дипломатичні зносини з німецькою совєтською республікою.

Колись Олександер Македонський розрубав „Гордійський вузол" мечем. Але клубок суперечностей, створений на Близькому Сході, не можна „рубати", його можна розмотати тільки зусиллями урядів цілого світу.

Viator

Олександра Живoтко

КНИЖКА ПРО ВБИВЦЮ МАРІЇ ҐОРЕТТІ

(„КАЮЩИЙСЯ" — ПІЄТРА ДІ ДОНАТО)

(2)

Маріста поранена сказала при матері: „Я прощаю тобі бо ти не знаєш, що робиш. Твоя душа, твоя душа... Алесандро, я прощаю тобі, я хочу, щоб твоя душа була зі мною в раю".

Маріста вірила в рай. Коли помер батько, вона не могла допустити, що це кінець, вірила, що батько тільки відкликаний Богом. І ось Алесандро, якого любила, як брата, заподіяв злочин. Треба йому простити, бо без прощення його душа буде мучена вічно, а так може спокутувати.

Щоб така дитина в хвилині смертної муки подумала про душу свого напасника і про її спасіння, то справді вражаюча незвичність річ. Особливий прояв душевного успособлення. А проте тоді це не зворушило злочинця і ще кілька років по злочині в його душі жило обурення проти Марісти, що вона протестувала, боронилась. Якби погодилась, було би все звичайно, так, як у інших навколо. Отже, вона його привела до злочину.

Алесандро, так як він був босий, у полатанім убранню закували, прив'язали шнуром до сідла карабінера і повели до міста Нетуно. Злочинець вже був поза суспільством, він вирізнився. Народ товпився при дорозі і хотів взяти правосуддя в свої руки.

Алесандро одразу був іншим, як звичайні злочинці. Він скоро признався і нічого не хотів зробити, щоб облегшити свою долю. Адвокати розпачали, що хлопець не хотів використати факту психічної недуги в родині, а, навпаки, робив все, щоб довести свою нормальність. Психіятр, побувши із ним дві години, мусів визнати хлопця цілком нормальним. Суд відбувся у Римі. Заля наповнилась людьми, які сподівались побачити чудище, а побачили гарного юнака могутньої будови. Поводився Алесандро спокійно. Він зробив злочин, отже заслуговує на кару. Був засуджений на тридцять років, а було тоді Алесандрові 21 рік. Перші три роки в'язень мусів провести в одиночці, а це мало хто витримував. Одні кінчали самогубством, інші втрачали розум, виходили зовсім заломленими. Алесандро витримав і душевний стан його був непримирений, але поводився він добре, пильно працював, слухав.

Душевна криза постала в нього після землетрусу у Мессині. Десятки тисяч людей згинули тоді у хвилині, в'язнів випустили у двір і вони були непошкоджені, хоч стіни в'язниці в Нотто здригались. Алесандро почав тоді думати над таємницею життя, призначення, кари, покути. В неволі він читав далі, але тепер йому давали добрі книжки і він розвивався. Після землетрусу Алесандро, який звичайно не мав снів, побачив сон. Він побачив дівчину, яка йшла до нього із оберемком квітів, і він пізнав у ній Марісту. Вона була радісна, привітна і почала йому одну по одній передавати свої лілеї і їх було — 14 по числу нанесених ним ран. З того часу мир зійшов на душу злочинця і він почав молитися до Марії і вірити, що вона його заступниця. У 1910 році єпископ з Нотто приніс йому книжку про Марію Ґоретті авторства Савальєро Маріні, і Алесандро знову глибоко пережив трагедію.

Прийшла перша світова війна. Люди гинули масами, а він, Алесандро — злочинець — знов у безпеці. Чому? Десь мусить бути установлений порядок і чи це не від Бога дається йому життя, щоб спокутувати свій гріх? Алесандро працював, молився, думав. Жив відокремлено і ніколи не обговорював з іншими свого злочину. По 15-ти роках Алесандро перевели до табору у горах Авґусти, де він міг працювати коло землі, і це було щастям для нього. У році 1918 помер його батько в домі для старців і Алесандро знову терпів гіркі докори совісти, що спричинив батькові стільки горя. 1919-го року Алесандро переведено на Сицилію до карної колонії на господарські праці.

Так проминуло 27 років, а тоді Алесандро підпав під амнестію, проголошену з приводу одруження принца Піємонтського. Алесандро одягнувся у цивільне убрання послане йому братом, і, пройшовши тяжку процедуру звільнення, поїхав в село, де прожив дитинство. Рідне село змінилось, і Алесандро мусів питати про брата, як його найти. Коли його знайшов, сказав: — „Тепер все змінилось. Тепер дівчата курять і сами набиваються. Тепер не треба вбивати за те". Це був скептик, той селянин, він не вірив, що наміри Церкви зробити Марію символом, щоб навертати зіпсутих дівчат, поможуть справі. „Часи змінились, а з ними і мораль, а чеснота тепер не в моді".

В родині брата його зустріли привітно і для нього сватано вдову Елену із господарством. Він міг почати нове життя. Але Алесандро не був таким, як інші, і він відмовився. Чи ж йому починати нове життя? Тож можуть бути діти, а як їм жити, знаючи, що їх батько убійник?

Алесандро почав ходити по хуторах, найматися на працю. Люди довідувались, хто він, одні відсахувались, інші приймали. Були жінки, які набивалися йому, але Алесандро відходив від спокуси. Були тяжкі роки життя гнаного із печаттю Каїна. Алесандро терпів із покорою і думав про одне, як йому побачити Ассунту, маму Марісти, ту надзвичайну жінку, яка ще на суді простила йому із християнського обов'язку. Вона жила, тяжко працювала, одних дітей втратила, інших подружила.

До побачення дійшло в 1934 році. У тім році священик з Корінальдо, рідного міста родини Ґоретті, запросив Алесандро на Різдво і прислав гроші на подорож. У нього тоді служила Ассунта. І знову вона простила Алесандро, назвала сином, і ціла родина прийняла прихильно його і назвала дядьком. В родині жив культ Марії і всі вірили в її опіку. У місті вже була статуя Марії, зроблена з описів і за засадою родинної схожости особливо із сестрою її Ерсілією. Ассунта пішла до церкви, ведучи Алесандро за руку, як дитину, і ось мати жертви і її погубник разом причащалися. Автор книжки висловлюється про цей факт так: — „Тільки між бідними у Христі таке може статися".

Культ Марії виростав з народу, і Церква слідкувала за його розвитком. Останки її тіла зложено в монастирі в Неттуно, недалеко від місця злочину.

Слідство випадку Марії почалося в 1935-му році в січні, а в травні вже відбувся перший інформативний процес, на який було спроваджено Ассунту і Алесандро. Алесандро мусів перейти болючий досвід допиту „Адвокатом диявола". Мета такого допиту є викрити, чи жертва якось не спровокувала напасника. Алесандро із сльозами заперечив всі підозріння. Незадовго потім Алесандро тяжко захворів, але вижив і вірив, що це Марія помогла йому. Ослаблений і зломаний хотів осісти десь у монастирі, і отці капуцини у Амандолі прийняли його. А там ждало нове і гірке — старий прислужник із страху, що Алесандро дістане його працю, обвинуватив його у крадіжці грошей. Знову арешт, слідство. Справа вияснилася, Алесандро був невинний, але, як то вже буває, отці видалили його у зв'язку з історією. Врештою, коли Алесандро вже мав 54 роки, він найшов місце, де міг спокійно доживати. Був це

(Закінчення на стор. 4-ій)

На шляху до координації реґіонального руху

(Думки з приводу 1-ої Конференції Представників Реґіональних Комітетів у Ню Йорку).

Сучасний наш реґіональний рух, що постав 10 літ тому, після періоду шукань за відповідними та успішними методами діяльности, нарешті ступив на єдиноправильний шлях.

1-ша Конференція представників Реґіональних Комітетів із 18 повітів з західніх українських земель, при участі представників Буковини, Лемківщини й Волині, — вирішила створити Раду Представників Реґіональних Комітетів при Комісії Реґіональних Дослідів НТШ.

Досі поодинокі Реґіональні Комітети та їхні Редакційні Комісії самі старалися розв'язувати свої проблеми, як збирання матеріялів (друкованих, писаних і знимок, карт), адрес, фондів, підшукування друкарні для видання книжки, вкінці кольпортажа виданих книжок. Це все нелегкі справи тут, на чужині, де ми розпорошені по величезному континенті, і не маємо такої всеобіймаючої бібліотеки українознавства, якою була на рідних землях бібліотека НТШ у Львові.

Всі ці численні труднощі легше розв'язувати при допомозі наших науковців і фахових людей з різних ділянок, які в'яжуться з виданням реґіональних збірників.

Досі Комісія Реґіональних Дослідів і Публікацій при НТШ опрацювала запитник для авторів описів місцевостей чи повітів і областей, загальний плян реґіонального збірника та проєкт договору Реґіонального Комітету з НТШ. Підготовляється такі довідники: список наших науковців - фахівців у різних ділянках, що їхня співпраця потрібна для кожного реґіонального збірника, список українських і чужинецьких бібліотек, де можна найти матеріяли, список наших людей, що можуть збирати потрібні матеріяли по европейських, американських і канадійських бібліотеках, список головних світових бібліотек, як теж і список українських бібліостек в Европі, Америці, Канаді, Австралії, Арґентині, Бразилії та в інших країнах поселення української еміґрації, куди треба розіслати всі реґіональні збірники.

Розшукуючи за матеріялами до одної місцевости чи повіту, часом знаходиться ще інші важливі матеріяли. Тому Комісія Реґіональних Дослідів НТШ повинна мати адреси всіх Реґіональних Комітетів чи тих діячів, що збирають матеріяли до реґіональних збірників, щоб можна було повідомити зацікавлені особи про знайдені матеріяли та вислати їх на відповідну адресу. Напр. — розшукуючи за матеріялами про Теребовельщину, автор цих рядків знайшов цікаві матеріяли про Тернопільщину, Бережанщину, Підгаєччину, Чортківщину і навіть — Стрийщину. Думаю, що таких випадків є напевно більше. Також шукаючи за адресами теребовлян, зібрав адреси краянів з інших повітів. Отже якнайтісніша співпраця всіх реґіональних діячів за посередництвом Комісії Реґіональних Дослідів лежить в інтересі всіх Реґ. Комітетів.

1-ша Конференція Представників Реґіональних Комітетів схвалила низку резолюцій, з яких найбільш важливі: створення Ради Представників Реґіональних Комітетів при Комісії Реґіональних Дослідів і Публікацій НТШ; всі реґіональні збірники повинні появлятися в Українському Архіві НТШ, повинні мати резюме, список матеріялів і ілюстрацій англійською мовою для інформації чужинців і тих наших людей, що вже слабо володіють українською мовою.

Заступлені були 18 повітів: Бережани, Борщів, Броди, Заліщики, Коломия, Копичинці, Збараж, Зборів, Підгайці, Перемишль, Самбір, Теребовля, Тернопіль, Угнів, Чортків, Яворів і ін., як теж Буковина, Лемківщина й Волинь.

В оживленій дискусії порушено багато справ, актуальних для всіх Реґіональних Комітетів.

Зокрема треба відзначити активну участь в конференції проф. В. Кубійовича, основоположника нашого реґіонального видавничого руху, що своїми науковими працями причинився найбільше до започаткування цього наскрізь позитивного, патріотичного руху, що має на меті увіковічнення та прославлення нашої вужчої батьківщини. Проф. В. Кубійович промовляв двічі, порушуючи багато актуальних проблем, що викликало живу дискусію.

Зроблено добрий крок вперед на шляху до координації нашого реґіонального видавничого руху. Можна сподіватися, що всі Реґіональні Комітети зголосять своїх представників до Ради представників Реґіональних Комітетів до Комісії Реґіональних Дослідів при НТШ, та що незабаром можна буде скликати першу сесію Ради Представників Реґіональних Комітетів для обговорення всіх актуальних і невідкладних справ, а є їх справді чимало.

Так то при солідарній співпраці наших Реґіональних Комітетів з НТШ та його Комісіями: Реґіональних Дослідів та Історично - Економічного — можна буде видати цілу низку добре опрацьованих і солідно зредаґованих реґіональних збірників в Українському Архіві НТШ, що збільшить число наукових видань НТШ і піднесе його престиж у 90-тому році його славного існування та небуденної наукової діяльности. **І. Д.**

Д-р Іван Козак

Д-р Володимир ГІЛІЦІНСЬКИЙ

(Посмертна згадка)

30 березня 1963 р. помер в лікарні в Нюарку, Н. Дж., св. п. д-р Володимир Гіліцінський, б. адвокат в Ярославі, б. учасник визвольної боротьби України та заслужений громадський діяч.

Він народився 1887 р. в місті Ярославі, Західня Україна. В 12 році життя помер його батько і він опинився на життьовому шляху самотнім. Та це не зломило його, тільки загартувало його волю та навчило самостійности. І так сильна воля та самостійність у мисленні й діянні стали основними прикметами його характеру. А до них приєдналася ще любов до всього рідного. Цю спадщину свого батька він зберігав і плекав у своєму серці упродовж всього життя. І саме вона дала йому силу встоятися супроти асиміляційних впливів неукраїнського довкілля, серед якого він ріс і виховувався, та не тільки самому назавжди захована своє національне обличчя, але й виховати своїх двоїх дітей в українському дусі.

д-р Вол. Гіліцінський

Володимир Гіліцінський зумів власними силами поборювати всякі перешкоди і труднощі, що накопичувались на шляху його життя, та доходити успішно до намічених цілей. Покінчивши гімназію в Ярославі, він студіював право й політичні науки в університетах у Львові й Кракові, де з відзначенням склав приписані іспити та одержав ступінь доктора. Під час першої світової війни служив у судейському корпусі австрійсько-угорської армії, а відтак брав чинну участь у Листопадовому Зриві 1918 р. на західньо-українських землях.

1922 р. відкрив в Ярославі адвокатську канцелярію, яка стала осередком щирої правної опіки та оборони місцевого населення, та твердинею українства в цій окраїнній смузі, — бо меценас Гіліцінський брав живу участь у всіх ділянках життя і громадської праці української спільноти. Філія та численні читальні „Просвіти", Філія і кружки „Рідної Школи", Товариство Українських Міщан „Родина", Філія та кружки „Сільського Господаря", — це ті головні організації, розвій яких був нерозривно зв'язаний з іменем цього зразкового патріота. У цій багатогранній громадській праці приходилося йому зустрічати численні перешкоди і труднощі та зносити дошкульні переслідування польських державних кол, які саме в цій окраїнній смузі були особливо завзятущі й злосливі. Видатна патріотична діяльність д-ра Гіліцінськоо насторожила проти нього також німецьку займаницьку владу під час другої світової війни, яка його також в'язнила. Та найжорстокіше помстилися на ньому червоні окупанти, які в'язнили його впродовж більше 3-ох років серед знущань та брутальних катувань.

Завдяки стараням його дітей, сина Юрія та доні Ірини, які після другої світової війни, відокремлені від батьків, вийли на скитальщину та опинилися в ЗДА, йому вдалося в серпні 1957 р. прибути з дружиною Оленою до них до Нюарку. Та й тут він не спочив на лаврах. Не зважаючи на свій поважний вік та значно надщерблене тюрмою здоров'я, він виконував важку фізичну працю, щоб здобути прожиток родині та вможливити завершення студій своїм дітям. При цьому завжди знаходив час також для громадської праці, якій віддавався і в новому місці поселення з молодечим запалом та повною посвятою.

Працював він секретарем хору „Трембіта" та „Самопомочі" в Нюарку, співав у згаданому хорі, дописував до газет та при кожній нагоді зголошувався добровольцем до всякої праці. Своєю незвичайною роботячістю в праці, а надівсе погідною вдачею та високою культурною поведінкою з'єднав собі загальну симпатію та глибоку пошану. Аж до останніх хвилин свого трудолюбивого життя зберіг він гарячу любов до поневоленої Батьківщини-України та непохитну віру в її недалеке визволення.

Висловом симпатії і пошани була численна участь громадянства в похоронних обрядах по ньому, а зокрема в Парастасі, що його відслужив в похоронному домі Литвинів Всч. о. Библів з участю хору „Трембіта". Після Парастасу виголосили прощальні промови: д-р О. Утриско від названого хору та Об'єднаних Хорів, проф. Б. Стефанович від „Самопомочі" в Нюарку та Союз Кредитових Кооператив в Америці, як також автор цих рядків, який прощав Покійного від бувших Українських Вояків та від себе, як свого колишнього патрона в адвокатурі і щирого приятеля.

Нехай ця скромна згадка буде символічною грудкою землі на домовину щирого українця і справжнього патріота та допоможе зберегти серед сучасного і грядучих поколінь Вічну Пам'ять про Нього.

● **Євгеній Кісельов**, колишній совєтський амбасадор в Єгипті, а від березня минулого року заступник генерального секретаря Об'єднаних Націй для справ Ради Безпеки, найвищий рангою совєтський урядовець в апараті ОН, помер в минулий четвер у Ню Йорку у віці 55 років на недугу серця. Він дістав був першу атаку серця в 1958 р., а в шпиталі Рузвелта в Ню Йорку перебував 8 днів. Він був одним з головних дипломатів СССР.

Успіхи молодої українки

Ню Йорк. — Колумбійський університет найменував Марту Богачевську - Хомяк, кандидатку на доктора філософії з історії в цьому університеті, на „Президентс Феллов". Це іменовання покриває всі університетські оплати на один рік і в додатку признає студентові — $1 800 стипендії.

Марта Богачевська-Хомяк

Пані Хомяк, донька д-ра Данила і Ростислави Богачевських з Філадельфії, закінчила Пенселвенійський університет у 1960-му році із ступнем ВА і номінацією до почесного товариства „Фай Бета Каппа". Того ж року вона дістала стипендію Вудро Вільсона, яка дала змогу їй написати магістерську працю про 1848 рік у Галичині, і здобути ступінь магістра (МА) з Колумбійського університету в 1961 році.

Після одержання магістерського ступня пані Хомяк увійшла у програму студій, яка веде до докторату. У 1961-му році вона дістала стипендію від Фундації Форда на суму — $4 000, а рік пізніше стипендію від Колумбійського університету на суму — $1 500.

Стипендія, яка прийшла із номінацією на Президентс Феллов, є призначена на академічний рік 1963-64. П-і Хомяк тепер підготовляється до усного іспиту і докторської дисертації з ділянки російської інтелектуальної історії.

Вона вже 16 років є членом Пласту і тепер належить до куреня Уладу Старших Пластунок „Чортополохи".

Свято Героїнь в Йонкерсі

За старанням Організації Жіночого Клюбу при Комітеті Дому СУМА 26-го лютого в залі Дому СУМА академією вшановано пам'ять тих жінок, які за українську національну ідею віддали своє життя.

Ініціяторка свята й голова згаданої організації п-ні М. Соломон виголосила вступне слово, чим розпочала програму. Місцевий жіночий хор під диригентурою п. А. Кулинича проспівав „Не пора — не пора," „Ви жертвою в бою", „Як ви умирали". Святочний реферат виголосила п-ні О. Женецька. П-ні В. Вітюк виконала сольо пісні „Рідна мати моя", при фортепіяновому акомпаніяменті п-нни Х. Губицької. П-ні М. Кіцюк продеклямувала вірш Юрія Клена „Прокляті роки".

В другій частині дано інсценізацію Н. Лужницької „На пам'ять 500". Головну ролю радієвих передач виконали: п-ні М. Кіцюк і п. Р. Вітюк, п-ні Н. Кудрик режисерувала. Відспіванням національного гимну закінчено програму.

Треба відмітити те, що День Героїнь вперше влаштовано в нашому містечку. **О. Ж.**

Діяльність Групи УВАН в Дітройті у 1962 році

Конференція Управи відбулася 20 січня 1962 р. в приміщенні Укр.-Амер. Ліги в Дітройті — Схід. Звітовано за минулий час і обговорено пляни праці на майбутнє. Присутній проф. Михайло Овчинник, голова, д-р Євген Перейма заст. гол., інж. Ярослав Зубаль — секр. і інж. Микола Миколаєнко — скарбник.

Шевченківська Конференція старанням Групи УВАН і Осередку НТШ в Дітройті відбулася 24 березня 1962 з програмою: Вступне слово про вагу ширення непофальшованої правди про Україну мав проф. М. Овчинник. Слідували три доповіді: інж. Ярослав Зубаль „Рослинність в творах Шевченка"; поет Олекса Веретенченко — „Шевченко і море"; проф. Роман Бжеський — „Творчість Т. Шевченка в московській мові". Це була друга з черги конференція для відзначення 100-ліття від смерти Шевченка. Проводив конференцією проф. М. Овчинник. Після доповідей на запити відповідали доповідачі і відбулася дискусія. —

Закрив конференцію д-р Богдан Лончина, голова Осер. НТШ в Дітройті. В залі Укр. Вищої Школи при вул. ч. 3056 Генлі — було приявних 50 осіб. —

„Державний статус СССР і інших республік СССР" — доповідь на цю тему виголосив д-р Володимир Лисий, (І част.). Приміщення — Укр. Амер. Осередок, вул. ч. 2965 Карпентер. По доповіді жива і інтересна дискусія. Приявних 25 осіб.

„Україна на досвітку історії" — Вечір присвячений науковій діяльності проф. д-ра Ярослава Пастернака, влаштували: Інститут Української Культури в Дітройті, спільно з Осередком НТШ і Групою УВАН в Дітройті, у 330-ліття перших археологічних розкопів в Україні та в 25-ліття розкопів у Крилосі, б. Галича.

Програма складалася з двох частин. В І-ій част. д-р Я. Пастернак мав доповідь на тему: „Стан археологічних досліджень на Україні за останнє десятиріччя". Вступне слово і привітання гостям — д-р Антін Шутка від Осер. НТШ і д-р Є. Перейма від УВАН.

II част. — „Зустріч з громадянством". Відкриття — д-р Мирон Дольницький; Відчитання привітів — Ярослав Тарнавський. Доповідь — „Ті що розкрили підземний архів України" — виголосив д-р Я. Пастернак.

В мистецькій частині Вокальний Квартет чоловіків виконав дві старовинні пісні. Уривки з твору „Крилос" Юрія Тиса, читала Святослава Березовська.

З нагоди Вечора в залі влаштовано виставку наукових праць д-ра Пастернака.

Оформлення Вечора — арт. Мирон Левицький.

Присутніх 300 осіб; Вечір відбувся в приміщенню Укр. Нар. Дому „Орлик", 9740 Конант, 27 жовтня 1962.

„Святкове Наукове Зібрання" для вшанування пам'яті батька укр. музики, Миколи Лисенка — у 120-ліття його народження і 50-ліття смерти, відбулося старанням Осередку НТШ і Групи УВАН в Дітройті. 23 листопада 1962, в залі Укр. Вищої Школи, вул. Генлі, з доповіддю д-ра Василя Витвицького, на тему: „Микола Лисенко в світлі критики в роках 1862 - 1962". Зібрання відкрив д-р Богдан Лончина від НТШ, заключне слово мав інж. Я. Зубаль від УВАН. Приявних 60 осіб.

„Заповідники України" — доповідь інж. Ярослава Зубаля, старанням і в приміщенні Т-ва „Самопоміч" — відбулася 30 листопада 1962, присутніх 50 осіб. Вечір відкрив і провадив проф. А. Шило.

„Природа вірусів" — доповідь виголосив проф. Теодор Калитовський (бувш. професор природи укр. гімназії в Коломиї), старанням Групи УВАН, вечором проводив д-р Євген Перейма. Приміщення — Т-во „Самопоміч", вул. ч. 2027 Дж. Кампо. Веч. відбувся 7 грудня 1962.

„Державний статус СССР і інших республік СССР" — (II част.) — доповідь виголосив д-р Володимир Лисий, в приміщенні Укр. - Амер. Осередку, вул. 2965 Карпентер, старанням Гр. УВАН, вечором проводив інж. Я. Зубаль, — 22 грудня 1962. — З. З.

● Цього тижня автова продукція перевищить 2,500,000 випродукуваних нових авт в 1963-му році. Сподіваються, що в цьому році випродукують більше як 7 мільйонів авт, якщо не буде непередбачених якихсь перешкод до кінця року.

Вартісна праця

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ. Написав д-р Роман С. Голіят. Альманах „Свободи" на рік 1963, стор 85-98.

Попри цілий ряд речевих та незвичайно цікавих статтей і розвідок в цьогорічному Альманасі „Свободи" окрему увагу звертає на себе стаття п. н. „Український Вільний Університет".

Автором статті є д-р Роман С. Голіят, бувший вихованок УВУ, що поставив собі за завдання глибше простудіювати історію Українського Вільного Університету, що йому і вдалося.

Д-р Голіят з'умів представити цікаво, живо і речево та об'єктивно повстання та розвиток УВУ, підкреслюючи незнаний в історії інших народів патріотизм та ентузіязм наших творців цієї Інституції, що мимо фатальних політичних та матеріяльних умовин сповняла та сповняє преважну культурну місію серед рідного суспільства у вільному світі в міру своїх спроможностей.

Праця автора відзначається систематичним підходом та ясністю вислову думки. Д-р Голіят покористувався численними джерелами, фотосвітлинами, діяграмами, що деякі з них виготовлені ним самим, багатою кореспонденцією, що її він провадив з компетентними особами тощо.

Сама стаття представляє лиш коротке резюме більшої праці автора, що її належить вважати найповнішою та найстараннішою дисертацією про УВУ. В ній практично аналізується велике число джерел, включно з виданням УВУ, авторитетно спростовується помилки в них та доповнюється те, що являється недоказаним, робиться посилки на достовірні твердження та вирішується розв'язку проблем у випадках розбіжностей думок різних авторів. При цьому додана бібліографія про Укр. Вільний Університет.

Хоч рукопис цілої праці д-ра Голіята покищо в цілості ще не є готовий до друку, треба вже тепер застановитися над питанням, чи не варто б видати цю монографію не лише українською мовою, але й іншими. Праця цікава для кожного: українця та неукраїнця. Автор представляє справу вміло. Ні одне слово не вражає скрайністю, а там, де може й може б сподіватися сильнішого наголосу, зустрічається рівновагу та вдумчивість.

Треба висловити признання авторові за його вклад енергії в працю та подбати про видання цієї праці.

Леонід Терентій Дейнека.

Традиційна ялинка Осередку СУМА в Акрон, Огайо

Традиційне свято „Ялинки" відбулося 27-го січня заходами осередку СУМА, в церковній залі.

Вже 11-го листопада 1962 р. обговорено справу Сумівської ялинки, щоб програму дати на більшу скалю і цим способом притягнути більше учасників. Підготовано крім Спільної Вечері, виставку на 4 дії під заголовком „Вефлиємська зоря". Наш культурно-освітній референт В. Лесняк розписав ролі і роздав аматорам, котрі взялись зараз з великою охотою до навчання.

Самий день нашого Свята субота 26-го січня принесла нам заверуху, сніг, і мороз. Кожний з членів СУМА підпепадав на дусі, що вся праця піде надармо, бо відкликати вже було запізно. Тим часом наші сумівці не втратили духа. Вони вірили в Божу поміч і в перемогу.

Неділя, 27-го січня, день Сумівської Ялинки. Наші сумівці вранці перед Службою Божою зібралися в церковній залі, щоб потурбуватися справою. Вже на відправі в Божому домі можна було бачити, що справа мається погано: мало вірних у святині з причини поганої погоди. Та сумівці надії не тратили. По Службі Божій робимо завзято приготування до свята: жінки у кухні, аматори готуються до виступу, декоратор Теодор Кость ладить сцену на першу дію, а голова осередку В. Галамай потішає, що все буде гаразд. О годині 3-тій по полудні погода покращала, бо перестало віяти снігом.

Наші акронські громадяни, що мали нагоду бачити проби нашої сцени, починають з'їжджатися, починається гамір на залі, столи до спільної вечері один за одним заповнюються, на сумівцях бачимо веселість, кожний старається щось помогти. Година 4-та, голова осередку В. Галамай відкриває свято привітом Христос Раждається, і всім гостям дякує, що прибули на це свято мимо такої злої погоди. Відтак коротко з'ясовує нашу працю та діяльність нашого осередку СУМА на терені Акрону, та дає голос нашій Ю. сумівці О. Владичак, що говорить англійською мовою та просить нашого отця Т. Дурбака до переведення молитви. о. Т. Дурбак по молитві гарячими словами пояснив присутнім нашу працю і діяльність нашого осередку і закликав наших громадян, щоб підтримували організацію СУМА і брали все більшу участь у сумівських програмах так, як це зробили сьогодні, бо сам не сподівався такої великої присутности в таку погану погоду.

По вечері професор з Акронського університету Т. Мацьків виголосив коротку доповідь про роковини проголошення Української Самостійної Держави. По доповіді почалась наша виставка, якій глядачі цікаво приглядались і оцінювали нашу працю, та опісля просили, щоб таких програм давати більше, то всі дуже радо будуть брати участь і будуть старатись підтримувати наш осередок. По виставці, що випала гарно, і тривала 2 години, голова осередку В. Галамай закінчив свято, подякувавши спеціяльно о. Т. Дурбакові з родиною за участь у святі, а відтак зложив щиру подяку ще раз усім присутнім від осередку СУМА в Акроні за масову участь у святі. М. К.

ТУСМ зібрав 1,500 підписів у піддержці законопроєкту конгресмена Флада

Розуміючи заклик в справі підтримки законопроєкту про створення в Конгресі ЗДА Постійного Комітету Поневолених Націй, Централя ТУСМ вислала обіжник до всіх своїх осередків, і вислано лист до конгресмена Флада в цій справі.

Слідуючі члени філядельфійського Осередку ТУСМ-у зайнялися кампанією збірки численних підписів, відповідних листів в університетах та гайскулах: Зенко Филипович, Богдань Кульчицький, Маркіян Іваш, Ірка Мельник, Асколд Скальський, Ждана Кравців, Роман Циган, Юрко Циган Леся Чорнобривa. Ярка Грабовенська - Теленко. Р. Осідач, Нуся Драбик, Марійка Гайдучок, Рома Костюк. Ірка Мазепа, Оля Козорiз, Оля Росола, Богдан Волощук, Олег Лисяк, Богдана Зеленич. — Разом зібрано 1,500 підписів. Час для збірки не був дуже сприятливий, бо не були свяочні вакації, тому акцію треба уважати за успішну. З. Ч.

БАТЬКО АННИ ФРАНК У ПАПИ ІВАНА ХХІІІ

Папа Іван ХХІІІ з примірником „Щоденника Анни Франк", у руках, що його одержав він від батька Анни Франк, Отта, який єдиний із своєї 8-членної родини врятувався від смерти в гітлерівських концентраційних таборах.

КНИЖКА ПРО ВБИВЦЮ МАРІЇ ҐОРЕТТІ

(Закінчення з стор 2-ої)

монастир Асколі Піцено в Абруцьких горах.

Справу канонізації Марії затримала війна, але певні стадії проходили в роках 1942 і 1944, а в січні 1945 її було визнано мученицею нарівні з Агатою, Агнесою, Лючією і Цецилією. Декрет про визнання святости видав 23-го березня 1946-го року — Папа Пій XII.

Із випадків оздоровлення молитвою до Марії Ґоретті вибрано два. Свідчили лікарі. 11-го грудня того ж року видано декрет про канонізацію і визначено для того день 25-го червня 1950-го року. Урочистість відбулася в Римі у храмі св. Петра. Перший раз в історії при обряді присутня була мати канонізованої. Селянка Ассунта дожилась особливого. Вона плакала, слухаючи, як співають: „Оре pro nobis Марія Ґоретті". Алесандро, як то подавали газети, при урочистості не був, але по приїзді Ассунти вони вночі пішли до церкви і молилися разом перед частиною останків Марії, уложених у крипті церкви в Корінальдо.

Пістро Ді Донато визнає всю необхідність возвеличення до святости дівчини, яка боронила свою честь в наші часи, коли по війнах мораль упала і прийшло до потоптання всіх, колись святих прав збереження дівочої чистоти. Він пише: „Як ніколи перед тим, дух Марії Ґоретті був потрібний, як чеснотна надія і інспірація дівочої чистоти в Італії і у всіх інших країнах".

Так Алесандро Серенелі заподіяв у своїм житті одно лише зло і з нього зросло добро.

Свої думки у висліді побачення з Олесандро Серенелі Ді Донато закінчує висновком: „Для людини невіруючої Серенелі являється тільки масивним старим чоловіком в сильних окулярах, але для віруючої — це християнин, який двигає свій тяжкий хрест".

Посмертні згадки

ВАРВАРА БОРИС, членка 105 Відділу УНСоюзу у Філяделфії, померла дня 13 квітня 1963 р. на 69-му році життя. Покійна походила з села Криве, Бережанського повіту, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Стефана і 4 замужні доньки та 9 внуків. Похорон відбувся з похоронного заведення до Православної Катедри Св. Володимира на Джермантавн і Беркс вул. Похоронена на цвинтарі Окленд, дня 17 квітня 1963 р. Вічна їй пам'ять!

МАРІЯ РИХЛІЙ, членка 345 Відділу в Міннеаполісі, Міннесота, вмерла 27 березня 1963 р. Покійна (з дому Вілин) народилася 8-го січня 1888 р. в селі Біле, Тернопільського повіту, Зах. Україна. До Америки приїхала 1919 р. Мешкала увесь час у Міннеаполісі. Була одною з основоположних громади УПЦ Св. Арх. Михаїла та брала активну участь в українському громадському та церковному житті. Останні роки була спаралізована. Похоронні відправи виконали прот. о. Микола Антохій та прот. о. д-р Кість. Похована на цвинтарі Сансет-парк 30 березня 1963. Залишила в смутку чоловіка Константина, довголітнього члена УНС, трьох доньок — Євгенію, Ірину та Олену, сина Мирослава, які всі є членами УНС, дев'ять внуків та п'ятнадцять правнуків. Вічна їй пам'ять!

Управа Відділу

СОФІЯ НЕПОРАННА з дому ПОДОЛЯНКО, членка Т-ва ім. Т. Шевченка, Відділ 484 УНСоюзу в Ютиці, Н. Й., несподівано упокоїлася в Бозі на 57-му році трудолюбивого життя, в дні 13-го квітня 1963 року. Покійна народилася в селі Броди-Старі, Зах. Україна. До Америки прибула в 1949 році. Полишила у великому жалі мужа Теодора і сина Євгена в Ютиці та одного сина Славка на засланні в Сибірі. Покійна була доброзичливої вдачі і практикуючою християнкою. Похорон відбувся в дні 16-го квітня 1963 р., з укр. кат. церкви св. Володимира Великого при участі родини, членів УНСоюзу та знайомих на українськім цвинтарі при Вуд Ровд, Вайсборо, Н. Й. — Вічна їй пам'ять!

Вол. Запаранюк, секр.

КОНСТАНТИН ОЛІЯР, член Т-ва ім. Т. Шевченка, Відділ 122 УНСоюзу в Тавнтон, Масс., помер в дні 28 березня 1963 року по короткій недузі на вилив крови на мозок. Покійний народився 1886 р. в селі Ванівка, пов. Коросно, Зах. Україна. Був довголітнім членом і предсідником Відділу і жертвенним на народні цілі. Полишив в жалобі дружину Анну, дві доньки Марію і Вікторію, сестру і двоє внуків Михаїла і Павла. Панахида була відправлена 31-го березня. Похорон відбувся в понеділок о год. 10-ій рано православним священником о. Н. Железняком з Менвіл, Р. Ай. Покійного поховано на цвинтарі Mayflower Hill Cemetery. В. П. П.!

М. Попович, секр.

РОЗШУКИ

КУЗЯ ЄВГЕНА, сина Василя, мабуть лікаря, родом зі Львова з 1925 р., шукає стрийко Іван. Зголошення до:
Mr. Iwan KALITAN
5427 Westford Rd.
PHILADELPHIA 20, Pa. U.S.A.

ПОШУКУЮ

Куму і кума - Марію і Івана ГЛИВА, які проживали у Австрії Бравнау Рід і Енсу. Виїхали до Америки 1950 року. Пошукує Анна Шпунтов, дівоче прізвище Мельник. Хто знав би про них або вони самі прошу писати на адресу:
Anna SCHPUNTOW
1115 Brandywine Street
LEBANON, Pa.

ТАРЗАН, ч. 5020. Над водоспадом!

Пливучи на сліпо підземною рікою, чоловіки завважили сіре світло, що блимало в темряві...

Але напруження зросло, коли вони почули невиразний зловісний шум!

Грозила небезпека — гирло річки мало небезпечний водоспад!